

بسم الله الرحمن الرحيم

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası
Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Kadının Evlilik Akdini Yerine Getirmek İçin Yetkilendirilmesi Caiz Değildir

Ummu Mümin Meryem Bedir’e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Kerim kardeşim, en güzel selamdan sonra;

El-Halil kentinde iki kadın yasal yetkili olarak atandı ve kendilerine evlilik akdi yetkisi verildi...

Kerim kardeşim size sorum şudur; Bir kadının, bir kadını evlendirmesi ve başka bir kadını evlendirmek için akit yapması caiz midir? Bildiğim kadarıyla hadiste şöyle geçmektedir: لا تزوج المرأة المرأة ولا تزوج المرأة نفسها. فإن الزانية هي التي تزوج نفسها **Kadın kadını evlendiremez. Kadın kendi başına da evlenemez. Zâni kadın kendi kendine evlenendir.** [İbn Mace ve İbn Huzeyme Sahihi’nde tahriç etmiştir.] Şayet caiz değilse, kadının yaptığı akit sahih mi yoksa batıl mı olur?

Allah sizi hayırla mükafatlandırsın.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Bu soruya cevap vermek için kadının kendisini ve bir başkasını evlendirmesi caiz olmadığı hakkındaki şerî hükmün vakıasının açıklanması gerektiği gibi aynı şekilde yetkilendirilen işinin ve yaptığı belgenin vakıasının bilinmesi ve şayet hüküm kadının bir başkasının nikahını kıyması caiz olmadığı şekildeyse kadın olması halinde yetkiliye intibak edip etmediğinin etüt edilmesi gerekir...

Birincisi: Kadının kendi kendini veya bir başkasını evlendirmesi hakkındaki şerî hüküm:

Şerî delillerin delâlet ettiği şerî hüküm, kadının kendi evlilik akdini yerine getirmesinin caiz olmadığı şeklindedir. Yani kadının akdi yerine getirmesi caiz değildir. Bilakis kadın, kendi adına bir veliyi vekil tayin etmeli ya da velinin olmaması halinde kendi adına akdi yapması için onun yerine yapacak birini vekil tayin etmelidir. Aynı şekilde bir kadının kendi dışındaki kadınlar adına onların evlilik akdini yapması da caiz değildir. Yani bir kadın, evlilik akdinde veli olamayacağı gibi başka bir kadının vekili de olamaz. Bilakis fıkıh kitaplarındaki nikâh velayeti konusuna dair fıkhi detaylara göre velinin olması ve vekilin de erkek olması gerekir. Nitekim biz, İc̣timai Nizam Kitabı’nda, kadının kendi kendini evlendiremeyeceği veya bir başkasını evlendiremeyeceği meselesini delilleriyle zikrettik. Zira orada şöyle geçmektedir:

(...Evlilik akdi gerçekleştiği takdirde evliliğin sıhhati için üç tane sıhhat şartı vardır:

İkincisi: Nikâh ancak velinin varlığı ile sahih olur. Kadın kendi kendini evlendiremeyeceği gibi bir başkasını da evlendiremez. Evlendirme hususunda, velisinin dışında birisini vekil tayin edemez. Velisinin dışında birisini vekil tayin ederse nikâh sahih olmaz... Velinin izni olmadan nikâhın sahih olmaması, Ebu Musa’nın Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den rivayet ettiği şu hadise dayanmaktadır: لا نكاح إلا بولي **“Velinin izni olmadan nikâh yoktur.”** [İbni

Hibbân, Hâkim tahriç ettiler] Kadının, kendi kendisini veya bir başkasını evlendirme hakkına ve velisi dışındaki bir kimseyi vekil tayin etme hakkına sahip olmamasının delili Aişe Radiyallahu Anhe'nin Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den rivayet ettiği şu hadistir: **“Hangi kadın velisinin izni olmaksızın nikâhlanırsa onun nikâhı batıldır. Onun nikâhı batıldır. Onun nikâhı batıldır.”** [Hâkim tahriç etti.] Ebu Hureyre ise Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den şu hadisi rivayet etmiştir: **“Kadın kadını evlendiremez. Kadın kendi başına da evlenemez. Zâni kadın kendi kendine evlenendir.”** İc̣timai Nizam'dan aktarılanlar bitti. Kurtubi bu hadisi şe şekilde rivayet etmiştir: (... Abdurrahman İbn Muhammed el-Muharibi bize, Abdusselam İbn Harb'dan, Hişam'dan, İbn Sirin'den ve Ebu Hureyra'dan Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den şöyle dediğini rivayet etmiştir: **“Kadın kadını evlendiremez. Kendi kendini de evlendiremez.”** Dolayısıyla biz, kendi kendini evlendiren kadının, facir olduğunu söylüyorduk.) Bitti. Beyhaki'nin rivayetinde şöyle geçmektedir: (Ebu Hureyra Radiyallahu Anhu, biz kendi nikâhını kıyan kadını, zâni olarak kabul ediyorduk dedi.) Albani'ye (Ö: H. 1420) ait İrvau'l Ğalil Fi Tahrici Ehadişi Menari's Sebil adlı eserde (6/648), bu hadis hakkında şöyle dediği geçmektedir: (Dedim ki: Şeyhayn'in şartı üzere onun isnadı sahihtir.) Hakeza kadının, akit esnasında kendi adına icabı veya kabulü yerine getirmesi ya da nikâh akdinde başka bir kadının velisi olarak veya başka bir kadının vekili olarak icab veya kabulü üstlenmesi caiz değildir... Zira bunların tamamı, şu hadis kapsamındadır: **“Kadın kadını evlendiremez. Kendi kendini de evlendiremez.”**

İkincisi: Yetkilinin işi ve evlilik akitlerinin belgelenmesi:

1- Yetkili olan kişi, eşler arasındaki icab ve kabul, evlenmeden önce eşlerin uygunluğu, şerî şartları yerine getirip getirmediğini ve şerî engellerin olmadığını kontrol etmesi, aynı şekilde akit esnasında eşlerin, velinin ve şahitlerin kimliğini doğrulaması, karının velisinin ne dediğini (kızımı seninle nikahladım..) ve kocanın nasıl cevap verdiğini (onunla nikahlanmayı kabul ettim) ilgili şerî hükümlere göre telkin etmesi... resmi olarak tanınan bir belge haline gelmesi için yazılı olarak yapılan akdi, iki tarafın üzerinde anlaşmaya vardığı şartları ve muaccel ve müccel olarak mihrin miktarını belgelemesi bakımından evlilik akdini idare eden devletin bir memurudur...

2- Devlet dairelerinde evlilik akdinin belgelenmesi, evlilik akdinin ne rüknü ne de sıhhatinin şartıdır. Yani evlilik, devlet dairelerinde yazılı olarak belgelenmemiş olsa da evliliğin rükünleri ve şartları yerine geldiği sürece akit gerçekleşmiş ve sahih olmuş olur. Ancak belgelemenin olmaması, çatışma halinde eşlerin ve çocukların hak kaybına ve zarara uğramasına neden oluyorsa, hakların korunması ve zararın ortadan kaldırılması için belgelemek zorunlu olur. Fakat yazılı olarak belgelemenin olmaması, çatışma halinde eşlerin ve çocukların hak kaybına ve zarara uğramasına neden olmuyorsa, o zaman zorunlu olmaz. Dolayısıyla eşler ve çocuklar arasındaki husumet durumlarını birbirinden ayırmak için bunun menatının araştırılması gerekir. Nitekim günümüzde çoğu ülke, devlet dairelerinde belgelenmedikçe evlilik ve evlatlık durumunu onaylamıyorlar.

Üçüncüsü: Kadının yetkili olarak çalışmasının hükmü:

1- Yetkili olarak çalışma hakkında yukarıda belirtilenlerden açıkça anlaşılmaktadır ki, evlilik akdinde bir taraf değildir, yani yetkili olması vasfıyla, akitte, yani icab ve kabulde karı veya kocanın vekili olamaz. Zira evlilik akdini gerçekleştirmek yetkili kişinin işinden değildir. Bilakis evlilik akdini gerçekleştirmek iki akit tarafı içindir: Bu da karının/nişanlı kadının velisi ve vekili aracılığıyla ve kocanın/nişanlı erkeğin kendisi veya vekili aracılığıyla olur...

2- Bununla birlik kadının yetkili olarak atanması, onu evlilik akdinin sürecini idare eden kişi yapmaktadır. Zira karının velisine koca için şöyle söylemesini (filan kızımı nikahladım veya evlendirdim...), koca veya vekili için şöyle söylemesini (onun evliliğini ve nikâhını kabul ettim) veya evlilik akdi, şahitler ve benzerleri için gerekli olan şeyleri emreder. Yani evlilik akdinin sürecini idare eder ve işi sadece akdin belgelenmesiyle sınırlı değildir. Yani vakıf yetkilileri ve ilgili kişiler tarafından akit

kayıtlarının sabitlenmesi, doğrulama ve kimlik prosedürlerinin tamamlanması ve benzerlerinin yapılması gibi devlet dairelerinde yapılan işte budur...

3- Hadisler, kadının kendi kendini evlendirmesini veya evlilikte başkası adına vekil olmasını yasaklamakta, yani onun tarafından icab ve kabule cevaz vermemektedir. Dolayısıyla bu hadislerin işaret delaleti, kadının evlilikte icab ve kabul sürecini idare etmesinin caiz olmadığını ifade etmektedir ve bunun açıklığa kavuşması için şöyle diyoruz:

a- İşaret delâleti, mefhumdandır ve nâssta kastedilen değildir. Bilakis nâssta zikredilene dayalı olarak işaret yoluyla anlaşılır:

- Şahsiyetin üçüncü cildinin mefhum bölümünde şöyle geçmektedir: (...Böylece lafzın delâleti, mantuk ve mefhumla sınırlıdır. Lafzın delâleti, mantuktan değilse, mefhumdandır, bunun gayrisi yoktur. Buna göre iktiza delâleti, tenbih ve îma delâleti, işaret delâleti, mefhûmdandır. Aynı şekilde Mefhûmu'l Muvâfakat ve Mefhûm'ul-Muhâlefet de mefhumdandır...

İşaret delâleti, kelimeler bir hükmün beyanı için sevk edilir veya bir hükme delâlet eder ama ondan, beyanı için sevk edilen hükümden hariç başka bir hüküm anlaşılır veya ona delâlet etmesi için gelir. Hâlbuki bu başka hüküm, kelimelerden kastedilen değildir. Dolayısıyla kendisi için sevk edilmeyen ve ona delâlet etmeyen bu hükme dair kelimelerin delâletinden, işaret delâleti anlaşılır. Buna dair örnek şöyledir:

- Allahu Teala'nın şu kavlinin toplamının delâleti: **“Onun taşınması ile sütten kesilmesi, otuz aydır.”** [Ahkaf 15] Ve Allahu Teala'nın şu kavlinin: **“Sütten kesilmesi de iki sene içindedir.”** [Lokman 14] Dolayısıyla her ne kadar lafızdan kastedilen bu olmasa da hamilelik müddetinin en asgarisi altı aydır... Bu da işaret delâleti olarak adlandırılır...) Bitti.

- Teysîru'l Vusûl ile'l Usûl Kitabı'nda, işaret delâletine dair şu gibi örnekler geçmektedir:

وَالْوَلَدُ يُرَضَعُ أَوْلَدَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنَمِّ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ - **“Emzirmeyi tamamlamak isteyen için analar çocuklarını tam iki yıl emzirirler. Onların rızıkları ve giyimleri marûfa göre baba üzerinedir.”** [Bakara 233] Dolayısıyla nesebin babaya ilhak edilmesi işaret delâletinden anlaşılır.

- Allahu Teala şöyle buyurmuştur: لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ **“Bir topluluk diğer bir toplulukla alay etmesin; zira onlar kendilerinden daha iyi olabilirler. Kadınlar da başka kadınlarla alay etmesinler; çünkü alay edilenler edenlerden daha iyi olabilirler.”** [Hucurat 11] Dolayısıyla işaret delâletinden, erkeklerin topluluğunun kadınların topluluğundan ayrı olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle kadınlar kadınlarla ve erkekler erkeklerle alay etmektedir...) Bitti.

- Başka örnekler de vardır:

- Hâkim'in "Bu, Şeyhayn'in şartı üzere sahih bir hadistir" dediği Müstedraki'nde, Ebu Musa'dan Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şöyle dediğini tahric etmiştir: **“Köle, kadın, çocuk ve hasta dışındaki bütün Müslümanların cemaatle Cuma (namazı kılmaları) üzerlerine vacip olan bir haktır (farz-ı ayındır).”** Nâss, kadının Cuma namazını kılmasının farz olmadığını beyan etmek için gelmiştir. Ancak kadının Cuma namazında erkeklere imamlik yapmasının caiz olmadığı işaret delâletinden anlaşılmaktadır. Çünkü Cuma namazı erkeklere farz olup kadınlara farz değildir. Dolayısıyla Cuma namazı kendisine farz olan biri, Cuma namazı kendisine farz olmayan birine cemaat olamaz.

b- Hakeza delâlet işareti, kadının kendi kendini ve kendi dışındaki birini evlendiremeyeceğine delâlet eden hadislerden anlaşıldığı gibi işaret delâletinden de kadının evlilikte icab ve kabul sürecini idare etmesinin caiz olmadığı anlaşılmaktadır. Aynen kadının, kadının velisine şöyle demesi (kızımı veya müvekkilimi senin nikahladım de) ve koca veya vekiline şöyle demesi gibi: (Onun nikahını kabul ettim de...) Dolayısıyla kadının bunu üstlenmesi caiz değildir. Zira bu, akdin tamamlanmasının ardından, bunu kayıtlara geçirmesi,

ilgili kişilerin imzalarını alması ve benzerleri gibi devlet dairelerinde akdin belgelenmesinden farklıdır. Zira bu caiz olup ister erkek isterse kadın tarafından kaydedilmiş olsun bunda herhangi bir şey yoktur.

4- Buraya başka bir uyarı daha eklemek gerekir ki bu da yetkili olanın işinin çoğunun erkeklerle bağlantılı olmasıdır. Zira evlilik akdi iki erkek tarafından yapılmakta, şahitler erkeklerden olmakta ve veli de erkek olmaktadır...ve benzerleri gibi...Sonra İslam ülkelerinin çoğunda evlilik akdi için törenler yapılmakta, yetkili kişi karı ve kocanın evine davet edilmekte ve akit erkeklerin ortasında yapılmaktadır. Yani mesele sadece akit ve şahit taraflarıyla sınırlı kalmamakta, aksine onlardan başkalarına da taşınarak akit bu şekilde ilan edilmektedir... Bazı ülkelerde yetkili olanın işi, sadece ofisine akit ve şahitlerin taraflarının katılımı olmamakta, aksine birçok erkeklerin katılımı da olmaktadır...Dolayısıyla böyle bir durumda erkeklerle ihtilatın (kadın erkek karışımının) olması caiz değildir. Çünkü akit ve şahitlerin taraflarıyla sınırlı değildir...

Sonuç olarak:

- Kadının kendi kendini ve bir başkasını evlendirmesi caiz değildir. Yani onun evlilikte icab ve kabulü yerine getirmesi caiz değildir. Çünkü şerî nâsslar bunu yasaklamaktadır.
- Bu nâssların işaret delâletinden, kadının eşler arasındaki icab ve kabul sürecini idare etmesinin caiz olmadığı anlaşılmaktadır.
- Kadının, akdin tamamlanmasının ardından akitlerin belgelendirilmesi prosedürlerinin gerektirdiği şekilde onu devlet kayıtlarına geçmesi caizdir.
- Kadının eşler arasındaki icab ve kabul sürecinin yerine getirilmesini üstlenmesi, inikat şartlarından olmadığı gibi sıhhat şartlarından da değildir. Bu nedenle eşler inikat ve sıhhat şartlarını yerine getirdikleri sürece evlilik akdi sahih olur.

En son olarak:

- Kadının, eşler arasındaki icab ve kabul sürecinin üstlenmeye ve eşler için icab ve kabul muhtevasını telkin etmeye yetkili kılınması caiz değildir.
- İnikat şartları ve sıhhat şartları gerçekleştiği sürece evlilik akdi sahih olur. Çünkü yetkili kişi, bu şartlardan değildir.

Bu meselede benim için racih olan budur. Bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 24 Safer 1441

M. 23/10/2019

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3997/>